

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ТОГТООЛ

20 19 оны 01 дугаар
сарын 14-ны өдөр

№ 01

Улаанбаатар хот

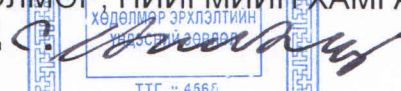
“Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих 2019-2020 оны хөтөлбөр”-үүдийг батлах тухай

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.7, 28 дугаар зүйлийн 28.8.2, Засгийн газрын 2016 оны 276 тоот “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл олгох, түүнд батлан даалт гаргах, хүүг нөхөн төлөх, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх журам”-ын 5.1-д заасныг үндэслэн Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлөөс ТОГТООХ нь:

1. “Хөдөлмөрт бэлтгэх, хөдөлмөр эрхлэлтийн үр чадвар олгох хөтөлбөр”-ийг нэгдүгээр, “Ажлын байрыг дэмжих хөтөлбөр”-ийг хоёрдугаар, “Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлт, гарааны бизнесийг дэмжих хөтөлбөр”-ийг гуравдугаар, “Малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр”-ийг дөрөвдүгээр, “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний ажлын байрыг дэмжих хөтөлбөр”-ийг тавдугаар, “Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг хөгжүүлэх хөтөлбөр”-ийг зургаадугаар хавсралтаар баталж, 2019-2020 онд хэрэгжүүлсүгэй.

2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, төслүүдийн хэрэгжилтийг мэргэжлийн удирдлага, зохицуулалтаар хангаж ажиллахыг Хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар /Ц.Амартөгс/-т, хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллахыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар /Б.Нямдаваа/-т, хэрэгжилтийг хангаж, тайлагнаж ажиллахыг Хөдөлмөр эрхлэлтийн аймаг, нийслэл, дүүргийн зөвлөл, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн дарга нарт даалгасугай.

3. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээ, хөтөлбөр төслийн мэдээллийг иргэдэд хүргэх арга хэмжээг өргөжүүлэх, ил тод, нээлттэй сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулах, “Иргэд төвтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн жил”-ийг зарлаж, үйлчилгээг түргэн шуурхай болгон хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, ажилтан, ажиллагчдын чадавхи бэхжүүлэх сургалтын арга хэмжээг төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулж, үр дүнг тооцож ажиллахыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар /Б.Нямдаваа/, аймаг, нийслэл, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн дарга нарт даалгасугай.

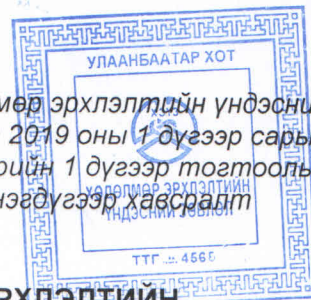
ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА,
ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙД С.ЧИНЗОРИГ

Үндэсний зөвлөлийн нарийн бичгийн
дарга

Д.ХАДХҮҮ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний
зөвлөлийн 2019 оны 1 дүгээр сарын 14-
ний өдрийн 1 дүгээр тогтоолын
нэгдүгээр хавсралт

ХӨДӨЛМӨРТ БЭЛТГЭХ, ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН УР ЧАДВАР ОЛГОХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Иргэдийг хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээ болон хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвар олгох сургалтад хамруулж, хөдөлмөрийн зах зээлд бэлтгэн, ажлын байранд дадлагажуулах замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

- 2.1. Ажилгүй иргэн;
- 2.2. Ажилгүйдэлд өртөж болзошгүй иргэн;
- 2.3. Ажил олоход хүндрэлтэй иргэн;
- 2.4. Сургууль завсардсан хөдөлмөрийн насанд хүрсэн хүүхэд;
- 2.5.

Гурав. Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- 3.1. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээ¹-г зохион байгуулна. Үүнд:
 - 3.1.1. Хөдөлмөрт бэлтгэх;
 - 3.1.2. Мэргэжлийн болон давтан сургалт;
 - 3.1.3. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт;

Дөрөв. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээг зохион байгуулах

- 4.1. Сургууль завсардсан, хөдөлмөрийн насанд хүрсэн хүүхэд, ажил олоход хүндрэлтэй иргэний онцлог, хэрэгцээ болон хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг тодорхойлж, дараах хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамруулна. Үүнд:
 - 4.1.1. Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох болон нийгэмшүүлэх зөвлөгөө өгөх, хөдөлмөрийн харилцааны мэдлэг олгох, хөдөлмөрийн дэг журам, үйлдвэрлэлийн горимд дасан зохицоход нь туслах, зөвлөгөө, мэдээллээр хангах;
 - 4.1.2. Ажлын байран дахь харилцааны ур чадвар, сэтгэл зүй, хувь хүний төлөвшил, хөдөлмөрийн харилцаа аюулгүй ажиллагааны сургалтуудыг зохион байгуулах.
- 4.2. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээний үйлчилгээ, дэмжлэг, туслалцааг хувийн хэвшлийн болон төрийн бус байгууллагаар гэрээ²-ний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж, зардлын жишгийн дагуу санхүүжилтийг олгоно.

Тав. Мэргэжлийн болон давтан сургалт зохион байгуулах

- 5.1. Мэргэжлийн болон давтан сургалтаар ажилгүй иргэн, ажилгүйдэлд өртөж болзошгүй иргэн, сургууль завсардсан, хөдөлмөрийн насанд хүрсэн хүүхэд

¹Арга хэмжээнүүдийн зардлын жишгийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд батална.

²Гэрээний загварыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар батална.

болон ажил олоход хүндрэлтэй иргэнд богино хугацаанд мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлнэ.

- 5.2. Хөдөлмөрийн зах зээл, ажил олгогчдын эрэлт, ажлын байр, ур чадварын судалгаанд үндэслэн ажилгүй иргэдэд ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ үзүүлж, суралцах мэргэжлийн чиглэл, хэлбэр, боломжийн талаарх хүсэлтийг үндэслэн мэргэжлийн болон давтан сургалтад хамруулна.
- 5.3. Мэргэжлийн болон давтан сургалтыг нийслэлийн төвийн 6 дүүрэгт Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар “Эрхийн бичгийн сургалтын хөтөлбөр”³-ийн дагуу, 21 аймаг болон алслагдсан 3 дүүрэгт Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээл дэх эрэлтийн дагуу зохион байгуулна.
- 5.4. Мэргэжлийн болон давтан сургалтыг эрх бүхий сургалтын байгууллагын жагсаалт⁴-д орсон сургалтын байгууллагуудаас сонгож, гэрээлэн зохион байгуулж, зардлын жишгийн дагуу санхүүжилтийг олгоно.
 - 5.4.1. Нийслэлийн төвийн 6 дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс ажлын байрны захиалга, суралцагчдын эрэлтэд үндэслэн сургалтын хэрэгцээг тодорхойлж, Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газарт сургалтад хамрагдах хүний тоо, мэргэжлийн чиглэлийн саналыг хүргүүлнэ. Энэхүү саналд үндэслэн Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар сургалтын эрхийн бичгийг дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтсүүдэд хуваарилна.
 - 5.4.2. Сургалтын чиглэл, сургалтын байгууллага сонгохдоо “Хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих туршилтын хөтөлбөр”-ийн хүрээнд зохион байгуулж буй цогц сургалтын чиглэлтэй давхцуулахгүй.
 - 5.4.3. Дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс сургалтын эрхийн бичгийг иргэдэд олгох бөгөөд иргэн Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газраас мэргэжлийн сургалтын байгууллагын мэдээллийг авч суралцах байгууллагын сонголтоо хийнэ. Нийслэлийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн газар сургалтын гэрээг байгуулна.
 - 5.4.4. Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар эрхийн бичгээр мэргэжлийн сургалтад хамрагдаж төгссөн иргэд, тэдний мэдээллийг тухайн харъяалах дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэст хүргүүлнэ.
 - 5.4.5. Дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс эрхийн бичгээр мэргэжлийн сургалтад хамрагдсан иргэдийг зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх, ажилд зуучлах болон бусад үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамруулна.
 - 5.4.6. Эрхийн бичгийн сургалтад орон нутгийн иргэн хамрагдаж болох бөгөөд энэ тохиолдолд өөрийн харъяа аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст хүсэлт тавьж, тодорхойлолт гаргуулна. Сургалтын үйл ажиллагаанаас бусад зардлыг иргэн өөрөө хариуцна.
- 5.5. Мэргэжлийн болон давтан сургалтын онол, дадлагын хичээлийн харьцаа 30/70, 5 хоногийн сургалт нь 36-гаас доошгүй цагийн хөтөлбөртэй байна.
- 5.6. Мэргэжлийн болон давтан сургалтыг чадамжид суурилсан сургалтын хөтөлбөрөөр зохион байгуулах бөгөөд үргэлжлэх хугацаа нь сонгосон

³“Эрхийн бичгийн сургалтын хөтөлбөр”-ийг Нийслэлийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн газрын саналыг үндэслэн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын дарга батална.

⁴Эрх бүхий сургалтын байгууллагын жагсаалтыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар гаргана.

хөтөлбөрөөс хамааран 1-6 долоо хоног байх бөгөөд хамрагдах иргэдийн 40 хүртэл хувь нь ажилгүйдэлд өртөж болзошгүй иргэн байна.

- 5.7. Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас тэтгэмж авч байгаа иргэний хэрэгцээнд үндэслэн мэргэжлийн сургалтад хамруулж, холбогдох зардлыг тухайн сангаас батлагдсан жишиг⁵-ээс хэтрүүлэхгүй санхүүжүүлж болно.
- 5.8. Мэргэжлийн болон давтан сургалтад хамрагдсан иргэнд “Мэргэжлийн сургалтаар чадамж, мэргэжил эзэмшсэн төгсөгч, иргэдийн мэргэшлийн түвшинг үнэлэх, баталгаажуулах журам”-ын дагуу ур чадварын шалгалтыг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний төв зохион байгуулж, Чадамжийн гэрчилгээ олгох ба иргэн өөрөө хүсвэл мэргэжлийн зэрэг олгох шалгалтад хамруулж болно.

Зургаа. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах

- 6.1. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтаар ажил олгогчийн үйлдвэрлэл, ажлын байранд тухайн иргэнд шинэ мэргэжил, ур чадвар эзэмшүүлэх, мэргэшүүлэх, ажиллуулах зорилгоор дагалдуулан сургана.
- 6.2. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс үйлдвэрлэл дээрх сургалтын талаарх мэдээллийг ажил олгогч, иргэдэд нээлттэй зарлан мэдээлэх ба сургалтад хамрагдах иргэдийг бүртгэнэ.
- 6.3. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь аж ахуйн нэгжийн хүсэлтийг хугацаа харгалзахгүйгээр хүлээн авч, шаардлага хангаж байгаа эсэхэд ажлын 10-15 хоногийн дотор дүгнэлт хийж, гэрээ байгуулан сургалтыг зохион байгуулна.
- 6.4. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах гэрээнд аж ахуйн нэгж тухайн дадлагажигчийг ажлын байраар хангах, түүнчлэн 5-аас дээш хүнийг дадлагажуулан ажиллуулж байгаа тохиолдолд 80-аас доошгүй хувийг ажлын байраар хангах асуудлыг заавал тусгана.
- 6.5. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулж байгаа аж ахуйн нэгжид 10.0 сая хүртэл төгрөгийн сургалтын зардлыг үр дүнгийн гүйцэтгэлд үндэслэн зардлын жишгийн дагуу нөхөн олгоно. Сургалтын үйл ажиллагаанд зарцуулагдах ажлын байр, цахилгаан, багаж, тоног төхөөрөмж зэрэг материаллаг болон материаллаг бус зардлыг аж ахуйн нэгж өөрөө хариуцна.
- 6.6. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын онолын хичээлийг аж ахуйн нэгж нь сургалтын байгууллагатай хамтран зохион байгуулах бөгөөд дадлагын хичээлийг онолын багшийн эсхүл үйлдвэрлэлийн дадлагажуулагч багшийн арга зүйн удирдлагын дор өөрийн үйлдвэрлэл дээр зохион байгуулна.
 - 6.6.1. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын онол, дадлагын хичээлийн харьцаа 20/80, сургалтын хугацааг хувь хүний эрэлт, ажил олгогчийн хэрэгцээ, хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвар олгох чадамжийн нэгжийн хөтөлбөрт үндэслэн уян хатан тогтоож болох бөгөөд 5 хоногийн сургалт нь 36-гаас доошгүй цагийн хөтөлбөртэй, сургалтын нийт үргэлжлэх хугацаа нь 3-6 долоо хоног байна.
 - 6.6.2. Ажлын шинэ байр олноор бий болгох үйлдвэрлэл, бүтээн байгуулалтад шаардлагатай байгаа мэргэжилтэй ажилтны захиалга, эрэлтийг үндэслэн мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх, дадлагажуулан ажиллуулах арга хэмжээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний

⁵Ажилгүйдлийн даатгалын сангаас сургалтад хамрагдах нэг даатгуулагчид олгох зардлын дээд хэмжээг баримтална.

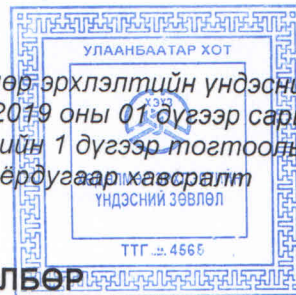
ерөнхий газар нэгтгэн зохион байгуулж, холбогдох зардлыг батлагдсан жишиг, хэмжээнээс хэтрүүлэхгүйгээр санхүүжүүлж болно.

- 6.7. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын зардлыг ажилгүй иргэний харъяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс хариуцаж санхүүжүүлэх бөгөөд холбогдох гэрээг байгуулж ажиллана.

Долоо. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

- 7.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт
- 7.1.1. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамрагдсан хүний тоо, зарцуулсан хөрөнгө;
 - 7.1.2. Мэргэжлийн болон давтан сургалтад хамрагдсан хүний тоо, зарцуулсан хөрөнгө, үүнээс ажлын байртай болсон хүний тоо;
 - 7.1.3. "Чадамжийн гэрчилгээ" авсан хөдөлмөр эрхлэлтийн ур чадвартай болсон хүний тоо.
 - 7.1.4. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтад хамрагдсан хүний тоо, зарцуулсан хөрөнгө, үүнээс ажлын байртай болсон хүний тоо;
 - 7.1.5. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдсан хүний тоо, зарцуулсан хөрөнгө;
- 7.2. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн
- 7.2.1. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн 50-с доошгүй хувь нь ажлын байртай болсон байна;
 - 7.2.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтад хамрагдсан иргэдийн 50-с доошгүй хувь нь чадамжийн гэрчилгээ авч, 40-с доошгүй хувь нь ажлын байртай болсон байна;
 - 7.2.3. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтад хамрагдсан иргэдийн 40-с доошгүй хувь нь ажлын байртай болсон байна;
 - 7.2.4. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдсан иргэдийн 60-с доошгүй хувь нь аж ахуй эрхлэх ур чадвар нь дээшилсэн байна.

--ooOoo--

АЖЛЫН БАЙРЫГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, нөхөрлөл, хоршоо, бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчийг санхүүгийн болон бусад дэмжлэг, арга хэмжээнд хамруулж, байнгын ажлын байр бий болгох, ажил олгогчид урамшуулал олгох, ажлын байрыг хадгалах, ажил хайгч, оюутан, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад суралцагчийг түр ажлын байраар хангаж, орлого нэмэгдүүлэхэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

- 2.1. Аж ахуй, бичил бизнес болон нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч;
- 2.2. Ажил олоход хүндрэлтэй иргэнийг ажлын байраар хангаж буй ажил олгогч;
- 2.3. Ажилгүй иргэн, орон нутгийн иргэдийн бүлэг, нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага;
- 2.4. Ажил хайгч иргэд, их, дээд сургуулийн оюутан, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагч;
- 2.5. Аж ахуй, бичил бизнес болон нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр хүнсний ногоо тариалах хүсэлт гаргасан иргэн, иргэдийн бүлэг.

Гурав. Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- 3.1. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 3.1.1. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг;
 - 3.1.2. Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн дэмжлэг;
 - 3.1.3. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт;
 - 3.1.4. Ажил олгогчийн дэмжлэг;
 - 3.1.5. Нийтийг хамарсан ажил;
 - 3.1.6. Зохион байгуулалттай ажлын байрыг дэмжих арга хэмжээ;
 - 3.1.7. Цагийн ажилд зуучлах;
 - 3.1.8. Бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хүнсний ногоо тариалах.

Дөрөв. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг зохион байгуулах

- 4.1. Аж ахуй, бичил бизнес, үйлдвэрлэл эрхлэх хүсэлтэй 35 ба түүнээс дээш насны хөдөлмөрийн насны иргэн болон гадаадад ажиллаж, амьдарч байгаа иргэн⁶-ий төсөл хэрэгжих үндэслэлийг харгалзан шалгаруулж, 5,0 хүртэл сая төгрөгийн эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг нэг удаа олгоно.
- 4.2. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь жил бүрийн 4, 9 дүгээр сард төсөл шалгаруулалтыг зохион байгуулах ба шалгарсан төслийг хэрэгжүүлэх гэрээ байгуулж, санхүүгийн дэмжлэгийг олгон хэрэгжилтэд арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

⁶Гадаадаас сүүлийн 2 жилийн дотор ирсэн хөдөлмөрийн насны иргэнийг хүсэлтэд үндэслэн хамруулна.

- 4.3. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийн тухай мэдээлэл, сурталчилгааг олон нийтэд 3 долоо хоногоос доошгүй хугацааны өмнөөс тухайн нутаг дэвсгэрийн иргэд, олон нийтэд зарлан мэдээлнэ.
- 4.4. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах хүсэлт гаргасан иргэдийг бүртгэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулсны дараа төслүүдийг хүлээн авна.
- 4.5. Төсөл шалгаруулах үе шат бүрийг ил тод, нээлттэй иргэдийн оролцоог хангаж зохион байгуулна. Эхний шатанд төслийн баримт бичгийн бүрдэл, тавигдах шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангаж буйг ажлын хэсэг⁷ сонгон шалгаруулна.
- 4.6. Шаардлага хангасан төслүүдийг төслийн санал ирүүлсэн иргэдийн үнэлгээг харгалзан нээлттэй, тэдний оролцоотойгоор ажлын хэсэг шалгаруулна⁸. Шаардлагатай тохиолдолд төслийн санал ирүүлсэн иргэн өөрийн төслийг ажлын хэсэг болон ажлын хэсгийн үйл ажиллагааг хянаж байгаа иргэдийн төлөөлөлд танилцуулж болно.
- 4.7. Хүсэлт ирүүлсэн иргэн нь хийхээр төлөвлөсөн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр мэргэжлийн ур чадвар эзэмшсэн байх нь төслийн шалгаруулалтад давуу тал болно.
- 4.8. Санхүүгийн дэмжлэг нь 36 сарын дотор 100 хувь эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй байх бөгөөд эргэн төлөлтийн хуваарийг иргэний саналыг үндэслэн тогтоож, гэрээнд хавсаргана.

Тав. Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах

- 5.1. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгосон эргэн төлөгдөх санхүүгийн болон бусад дэмжлэг, жижиг зээл авсан иргэдэд бараа, бүтээгдэхүүн борлуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
- 5.2. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь иргэний үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг борлуулах цэгийг ажиллуулна⁹.
- 5.3. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс үйлдвэрлэл, үйлчилгээ¹⁰ний зориулалтаар 6 болон түүнээс дээш сарын хугацаагаар ажлын байр түрээслэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас жижиг зээл, эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг авсан хувиараа аж ахуй, бичил бизнес эрхлэгч, нөхөрлөл, хоршоодод түрээсийн гэрээ, холбогдох баримт бичиг, нөхцөл байдлыг газар дээр нь үнэлсэн үнэлгээнд үндэслэн ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг¹¹ төлбөр төлсөн баримтаар нөхөн олгоно.
- 5.4. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь иргэдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг зарж борлуулахад чиглэсэн үзэсгэлэн, яармагийг зохион байгуулна.

⁷Ажлын хэсгийг холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөлөлтэйгээр аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн даргын тушаалаар байгуулна.

⁸Төсөл шалгаруулах үед төсөлд оролцож буй иргэдийн өгч буй үнэлгээ нь ажлын хэсгийн үнэлгээний 20-30 хувьд нь нөлөөлөхөөр байна.

⁹Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Борлуулалтын цэг ажиллуулахад зарцуулах нэг сарын зардлын дээд хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүйгээр цэгийг ажиллуулна. Бусад хөтөлбөрүүдэд дурдсан нэгдсэн борлуулалтын цэг нь энэхүү цэг байж болно.

¹⁰"Үйлчилгээ" гэдэгт худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлж байгааг хамааруулахгүй.

¹¹Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх нэг сарын зардлын дээд хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүй байна.

- 5.5. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь үндэсний бүтээгдэхүүнийг гадаад орнуудад гаргаж, борлуулалт хийдэг байгууллагуудаар дамжуулан хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдэд хамрагдсан иргэдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг гадаад орнуудад борлуулахад зохион байгуулалтын дэмжлэг үзүүлнэ.
- 5.6. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд хамрагдсан иргэнийг энэхүү үйл ажиллагаанд 24 сарын дотор дахин хамруулахгүй.

Зургаа. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт

- 6.1. Аж ахуй, бичил бизнес эрхлэгч иргэн болон жижиг зээл, эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдахаар төсөл өгсөн, төсөл нь шалгарсан иргэнийг хүсэлтэд нь үндэслэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулна.
- 6.2. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс аж ахуй эрхлэлтийн сургалтаар мэргэшсэн сургагч багшийн эрх бүхий ажилтантай бол тухайн ажилтнаар эсвэл сургалтын байгууллагатай гэрээний үндсэн дээр сургалтыг зохион байгуулна. Сургалтын байгууллагыг аж ахуй эрхлэлтийн эрх бүхий сургалтын байгууллагын жагсаалт¹²аас сонгоно.
- 6.3. Иргэн нь бизнес эхлэх, хөгжүүлэх, аж ахуй эрхлэх төлөвлөгөө, төсөл боловсруулах, бизнесийн санааг хөгжүүлж гарааны бизнесийг хөгжүүлэх, хоршоо, нөхөрлөл, бүлэг байгуулж үйл ажиллагаа эрхлэх, борлуулалтын сүлжээ, маркетингийн болон санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн чиглэлээрх сургалтын хөтөлбөрөөс сонгон аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдана.
- 6.4. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтын үргэлжлэх хугацаа ажлын 3 болон 5 хоног байх бөгөөд 3 хоногийн сургалт нь 21-ээс, 5 хоногийн сургалт нь 36-гаас доошгүй цагийн хөтөлбөртэй байна.
- 6.5. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь хөтөлбөрт хамрагдсан иргэдийн үйл ажиллагааг дэмжих, хэрэгжилтийн явцад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллах ба хяналт тавих, хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг сайжруулах зорилгоор иргэд, мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагууд, ажил олгогчдын оролцоотой туршлага солилцох уулзалт, хэлэлцүүлгийг жилд 2 удаа зохион байгуулна.

Долоо. Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 7.1. “Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээ” гэж ажил олгогчоос ажил олоход хүндрэлтэй иргэнийг авч ажиллуулахтай холбоотой гарсан зардлын тодорхой хэсгийг нөхөн төлөх, тухайн иргэнийг ажлын байранд нь тогтвортой ажиллуулахыг урамшуулах зорилго бүхий үйл ажиллагааг ойлгоно.
- 7.2. “Ажил олгогч” нь улсын бүртгэлийн болон татвар, нийгмийн даатгал, хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэлтэй, нэг буюу түүнээс дээш ажилтныг хөдөлмөрийн гэрээний үндсэн дээр авч байнгын ажлын байранд ажиллуулж буй аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзэн, нөхөрлөл, хоршооны удирдлага¹³ байна.

¹²Аж ахуй эрхлэлтийн эрх бүхий сургалтын байгууллагын жагсаалтыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар гаргана.

¹³Энэхүү арга хэмжээнд Хараагүй хүмүүсийн хөдөлмөр, сургалтын үйлдвэр болон төсвөөс санхүүжилт авдаггүй төрийн өмчит үйлдвэрийн гэрээг бусад төсвийн байгууллага, төрийн бус байгууллага, нөхөрлөл, хоршооны гишүүд хамаарахгүй.

- 7.3. Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагад бүртгүүлэн, ажил идэвхтэй хайж байгаа боловч 6 сараас дээш хугацаагаар ажил олж чадахгүй байгаа иргэнийг ажилд авч, 12 сараас доошгүй хугацаагаар байнгын ажлын байраар хангасан ажил олгогчид хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 12 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний урамшууллыг бий болгосон байнгын ажлын байраар тооцож, ажил олгогчид нэг удаа олгоно.
- 7.4. Хөдөлмөрийн насанд хүрээд асрамжийн газраас гарсан болон хорих ангиас суллагдсан иргэнийг үйлдвэрлэл дээрээ дадлагажуулан үндсэн ажилтнаар нэг жилээс доошгүй хугацаагаар үргэлжлүүлэн байнгын ажлын байраар хангаж байгаа ажил олгогчид дадлагын хугацааны сургалтын зардлыг нөхөн олгож, нэг жилийн цалин хөлстэй тэнцэх хэмжээний¹⁴ санхүүгийн дэмжлэгийг бий болгосон байнгын ажлын байраар тооцож, ажил олгогчид нэг удаа олгоно.
- 7.5. Ажил олгогч энэхүү хөтөлбөрийн 7.3, 7.4-т заасан иргэнийг ажлын байраар хангах тухайгаа тухайн иргэний харъяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст мэдэгдэн гэрээг байгуулж, холбогдох урамшууллыг авна.
- 7.6. Ажил олгогч нь ажлын байраар хангасан иргэнийг нийгмийн даатгалд хамруулж, цалин, хөлсийг олгон, баримт бүрдүүлнэ.

Найм. Нийтийг хамарсан ажил зохион байгуулах арга хэмжээ

- 8.1. Нийтийг хамарсан ажлыг зохион байгуулах хүрээнд байгалийн гамшиг, гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй бусад нөхцөл байдлын улмаас үүссэн хор уршгийг арилгах, нөхөн сэргээх, нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам, талбайд бүтээн байгуулалт хийх, сайжруулах, тохижилт хийх, хог хаягдалгүй байлгах, байгаль орчныг хамгаалах, ой цэвэрлэх, мод тарих, голын ай сав, үер усны даланг цэвэрлэх, усны нөөц сан байгуулах, засварлах зэрэг үйл ажиллагааг гүйцэтгэж болно.
- 8.2. Тухайн арга хэмжээнд хуваарилсан хөрөнгийн 10-15 хүртэл хувийг хог, хаягдал цэвэрлэх зардалд зарцуулна.
- 8.3. Орон нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага нь орон нутгийн ажилгүй иргэдийг түр ажлын байраар хангах төсөл, төлөвлөгөөг боловсруулж Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст ирүүлнэ.
- 8.4. Ирүүлсэн төслийг хүлээн авч, бий болгох түр ажлын байрны тоо, гүйцэтгэх ажлын зардал, санхүүгийн тооцоо зэргийг хянан үзээд дэмжигдсэн төсөл, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллах шийдвэр гаргаж, гэрээ байгуулна.
- 8.5. Нийтийг хамарсан ажилд хамрагдах иргэдийг сард ажлын 10 хүртэл хоногоор, өдөрт 8 хүртэл цагаар ажиллуулах ба ажилласан иргэдийн цалин хөлс, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зардлыг¹⁵ ажилласан цагаар тооцож өдрөөр болон ажил хийгдэж дууссаны дараа олгоно.

¹⁴Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Дээд хэмжээгээр тооцох нэг сарын цалингийн хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүй байна.

¹⁵Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан "Нийтийг хамарсан ажлын хөлс, зардлын хэмжээ"-ний дагуу олгоно.

- 8.6. Нийтийг хамарсан ажилд хамрагдсан иргэдийн ажлын хөлс, зардлыг аймаг, нийслэл, дүүргийн газар, хэлтэс тухайн иргэний банкин дахь нэрийн дансанд шилжүүлнэ.
- 8.7. Нийтийг хамарсан ажлыг гэрээлэн гүйцэтгэх нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуйн нэгж нь хууль тогтоомжийн хүрээнд хүлээсэн үүрэгт ажил¹⁶-ыг нийтийг хамарсан ажлаар гүйцэтгүүлэхийг хориглоно.
- 8.8. Орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагын эрэлт, хэрэгцээг судалж нийтийн ашгийн төлөө ажил зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх талаарх мэдээллийг ажил олгогч, олон нийтэд болон иргэнд өгч оролцох боломжийн талаар танилцуулна.
- 8.9. Арга хэмжээний хүрээнд талуудын хамтран ажиллах гэрээний загвар, тайлангийн маягыг Хөдөлмөр, халамжийн ерөнхий газрын дарга баталж мөрдүүлнэ.
- 8.10. Нийтийг хамарсан ажил зохион байгуулах арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдэд олгосон цалин хөлснөөс Нийгмийн даатгалын шимтгэлийг тооцож авахгүй¹⁷ бөгөөд иргэн сайн дурын даатгалд хамрагдаж болно.

Ес. Зохион байгуулалттай ажлын байрыг дэмжих арга хэмжээ

- 9.1. Сумын ажилгүй иргэдийг бүлгийн зохион байгуулалтайгаар хөдөлмөр эрхлүүлж, ажлын байртай болгох¹⁸ арга хэмжээ
- 9.1.1. Сумын бүртгэлтэй ажилгүй иргэдээс 1 суманд 8-аас илүүгүй хүнтэй 1 бүлэг зохион байгуулж, ахлагчийг бүлгийн гишүүдийн саналаар томилно. Бүлэгт нийгмийн дэмжлэг тусламж зайлшгүй шаардлагатай өрхийн 1-2 гишүүнийг оруулна.
- 9.1.2. Бүлэг нь сум, багийн Засаг дарга, хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтантай хамтран аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн санал хүсэлтэд үндэслэн тухайн жилд хамтран хийх ажлын жагсаалт¹⁹, байршил, хамрах хүрээ /хэмжээ/ -г гаргана.
- 9.1.3. Бүлэг нь гүйцэтгэх ажлаас гишүүдийн санал, ур чадвар, чадавхид үндэслэн сонгож, бүлгийн тухайн жилийн ажлын төлөвлөгөө, зардал, хөрөнгийн тооцоог боловсруулж, сумын хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтанд танилцуулна.
- 9.1.4. Сумын хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан нь энэхүү хөтөлбөрийн 9.1.3-т заасан төлөвлөгөө, тооцоог хянан бүлгийн ахлагч, сумын Засаг дарга болон бусад хамтран ажиллах талууд хоорондын гэрээг байгуулж, уг гэрээний нэг хувийг бүлгийн ажлын төлөвлөгөө, зардал, хөрөнгийн тооцооны хамт аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газарт хүргүүлнэ.
- 9.1.5. Аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар нь бүлгийн ажлын төлөвлөгөө, зардал, хөрөнгийн тооцоо, гэрээг үндэслэн бүлэг тус бүрт

¹⁶Нийслэлийн Засаг даргын Санхүү, эдийн засгийн асуудал хариуцсан орлогчийн 2013 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн А/1125 дугаар захирамжийн 2 дугаар зүйл, заалт болон түүнтэй адилтгах хууль тогтоомж, орон нутгийн шийдвэрийн дагуу хүлээсэн үүрэгт ажлыг болон бусад хууль тогтоомжоор хүлээлгэсэн үүрэгт ажлыг ойлгоно.

¹⁷Засгийн газрын 2015 оны 380 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Дээд шүүхийн 2008 оны 47 дугаар тогтоолын 1.8 дахь заалтыг баримтлан ажиллана.

¹⁸Нэг аймаг нь 10 хүртэл бүлгийг ажиллуулна.

¹⁹Бүлгийн гүйцэтгэх ажлын төрлийг нэгдсэн удирдамжид тусгана.

5,0 хүртэл сая төгрөгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн нэг удаагийн буцалтгүй дэмжлэгийг олгоно.

- 9.1.6. Тухайн бүлэг нь жагсаалтад гэрээнүүдэд заасан ажил, үйлчилгээг хийж гүйцэтгэх ба үүний үр дүнд орлого олон дундын сан /хуримтлал/ үүсгэж, тогтвортой үйл ажиллагаа явуулан цаашид нөхөрлөл, хоршоо байгуулах чиглэлээр ажиллана.
- 9.2. Хорооны ажилгүй иргэдийг бүлгийн зохион байгуулалтаар хөдөлмөр эрхлүүлж, орлоготой болгох²⁰ арга хэмжээ
- 9.2.1. Хорооны бүртгэлтэй ажилгүй иргэдээс нэг хороонд 3-5 хүнтэй 1 бүлэг зохион байгуулж, ахлагчийг бүлгийн гишүүдийн саналаар томилно. Багт нийгмийн дэмжлэг, тусламж зайлшгүй шаардлагатай өрхийн 1 гишүүнийг оруулна.
- 9.2.2. Багийн зохион байгуулалтаар хөдөлмөр эрхлүүлж, орлоготой болгох арга хэмжээний үе үат, хэрэгжилт нь энэхүү хөтөлбөрийн 9.1-т заасан арга хэмжээтэй ижил зохион байгуулагдана.
- 9.2.3. Дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс нь холбогдох гэрээг үндэслэн хөтөлбөрт заасан дэмжлэгийн зардал, түүний дотор баг тус бүрт 3,0 хүртэл сая төгрөгийн багаж, тоног төхөөрөмжийн нэг удаагийн буцалтгүй дэмжлэгийг олгоно.

Арав. Ажил хайгч иргэн, оюутан, суралцагчдыг цагийн ажилд зуучилж орлого нэмэгдүүлэх арга хэмжээ

- 10.1. Ажил хайгч иргэд, их, дээд сургуулийн оюутан, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын өдрийн ангид суралцагчийг орлого олоход дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор цагийн ажилд зуучилна.
- 10.2. Ажил хайгч иргэд, оюутан, суралцагчдыг цагийн ажилд зуучлах арга хэмжээг Улаанбаатар хотод Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар их, дээд сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын дэргэдэх "Оюутны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв"-үүдээр дамжуулан, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар туршилтаар Ажил, мэргэжлийн мэдээллийн төвд төрийн бус байгууллагаар дамжуулан хэрэгжүүлнэ.
- 10.3. Цагийн ажлын цалин хөлс, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зардлыг ажил олгогч хариуцах бөгөөд хөдөлмөрийн хэвийн нөхцөлийг хангаж аюулгүй ажиллагааны заавар зөвлөмж өгч ажиллана.
- 10.4. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар, Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар нь цагийн ажлын зуучлалд зориулсан бүртгэл, зуучлалын мэдээллийн сан бий болгон хөгжүүлэх, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны анхан шатны зааварчилгаа өгөх, цагийн ажилд зуучлах хөдөлмөрийн яармаг, өдөрлөг, явуулын, хөдөлмөрийн бирж ажиллуулж, батлагдсан зардлын жишгийн дагуу санхүүжүүлнэ.
- 10.5. Оюутнуудад цагийн ажлын үргэлжлэх хугацаа нь өдөрт 4 цагаас, долоо хоногт 20 цагаас илүүгүй байна. Хичээлийн жилийн завсарлага буюу зуны амралтын хугацаанд энэхүү хязгаарлалт хамаарахгүй.

²⁰Нэг дүүрэг нь 7 хүртэл багийг ажиллуулна.

Арван нэг. Бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хүнсний ногоо тариалах арга хэмжээг зохион байгуулж орлогын дэмжлэг үзүүлэх

- 11.1. Иргэдийг бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хүнсний ногоо тариалах арга хэмжээнд хамруулан сургаж, орлогоор дэмжинэ.
- 11.2. Хүнсний ногоо тариалах арга хэмжээг Улаанбаатар хотын төвийн 6 дүүргийн хэмжээнд Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар, аймгууд болон алслагдсан 3 дүүргийн хэмжээнд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс зохион байгуулах ба хүнсний ногоо тариалах арга хэмжээг зохион байгуулахад шаардагдах газрын асуудлыг шийдвэрлэсэн байна.
- 11.3. Арга хэмжээнд хамрагдах хүсэлтэй иргэдэд зохих мэдээллийг нийтэд мэдээлэн, шалгаруулж, тодорхой төлөвлөгөөний дагуу хүнсний ногоо тариалах арга барилд сурган иргэдийг бүлгийн зохион байгуулалттайгаар ажиллуулна.
- 11.4. Арга хэмжээний хүрээнд иргэдийн хураасан ургацыг хамрагдсан иргэдэд олгох бөгөөд зарж, борлуулахад чиглэсэн нэгдсэн арга зохион байгуулж болно.

Арванхоёр. Шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

- 12.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт
 - 12.1.1.Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг авсан хүний тоо, зарцуулсан болон эргэн төлөгдсөн хөрөнгийн хэмжээ;
 - 12.1.2.Бий болсон байнгын ажлын байрны тоо;
 - 12.1.3.Бараа, бүтээгдэхүүн борлуулах цэг болон хамрагдсан иргэн, нөхөрлөл, хоршооны тоо;
 - 12.1.4.Дотоод, гадаадын үзэсгэлэн яармагт оролцсон иргэн, нөхөрлөл, хоршооны тоо;
 - 12.1.5.Ажлын байрны түрээсийн хөнгөлөлтөд хамрагдсан иргэн, нөхөрлөл, хоршооны тоо;
 - 12.1.6.Нийтийг хамарсан ажлын төрөл, чиглэл тус бүрт хамрагдсан хүний тоо;
 - 12.1.7.Цагийн ажилд зуучлагдсан хүний тоо, хүйсээр, мэргэжлийн төрлөөр, бүртгэлд хамрагдсан оюутан, ажил хайгчийн тоо;
 - 12.1.8.Бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хүнсний ногоо тариалах арга хэмжээнд хамрагдсан иргэний тоо.
- 12.2. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн
 - 12.2.1.Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдаж ажлын байр бий болсон байна;
 - 12.2.2.Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн дэмжлэгт хамрагдан үйл ажиллагаа тогтворжсон байна;
 - 12.2.3.Ажил олоход хүндрэлтэй иргэд байнгын ажлын байраар хангагдаж, орлого нь нэмэгдсэн байна;
 - 12.2.4.Иргэд түр ажлын байраар хангагдаж, орлого нэмэгдсэн байна.

--ooOoo--

ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, ГАРААНЫ БИЗНЕСИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Залуучуудыг хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд хамруулах, аж ахуй, бизнес эрхлэх үр чадвар, шинэлэг санаанд тулгуурлан гарааны дэмжлэг олгох, бизнесээ тогтвортой эрхлэхэд туслах замаар тэдний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ

- 2.1. Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан Монгол Улсын иргэн, 15-34 насны залуучууд, ялангуяа, ажилгүй, ажил хийхэд бэлэн, ажил идэвхтэй хайж байгаа залуучууд түүнчлэн, их, дээд сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчид болон төгсөгчид энэхүү хөтөлбөрт хамрагдана.

Гурав. Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- 3.1. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
- 3.1.1. Залуучуудад зориулсан хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ үзүүлэх;
 - 3.1.2. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт;
 - 3.1.3. Гарааны бизнесийг дэмжих;
 - 3.1.4. Борлуулалтын болон үйлдвэрлэлийн ажлын байрны түрээсийн хөнгөлөлт олгох.

Дөрөв. Залуучуудад зориулсан хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ үзүүлэх

- 4.1. Ажил хайгчийн хөдөлмөр эрхлэх үр чадварт үнэлгээ хийх;
- 4.1.1. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс болон Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний төв нь ажил хайгч залуучуудын хөдөлмөр эрхлэх үр чадварын үнэлгээг зохих аргачлалын дагуу хийнэ.
 - 4.1.2. Ажил хайгч залуучуудыг хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэх чадварынх нь хувьд боломжтой, дунд зэрэг, боломж багатай гэж гурав ангилна.
- 4.2. Ажил хайгч хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөөгөө боловсруулахад туслах;
- 4.2.1. Хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэн орох чадварын хувьд боломжтой гэсэн үнэлгээ авсан залуучуудыг тохирох ажилд зуучилна. Тохирох ажил олдохгүй байгаа бол ажил хайгч хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэхэд туслалцаа үзүүлнэ.
 - 4.2.2. Хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэх чадварын хувьд дунд зэрэг, боломж багатай гэсэн үнэлгээ бүхий ажил хайгч залуучуудтай хамтран ажил

хайгч хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөөгөө боловсруулахад тусалж, хэрэгжилтэд нь тухайн хүний ур чадвар, эрэлт хэрэгцээнд тулгуурлан хөдөлмөр эрхлэлтийн арга хэмжээнд хамруулан дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

- 4.3. Ажил хайгч залуучуудын хамтын ажиллагааг дэмжих үйлчилгээг бүлгээр зохион байгуулах бөгөөд бүлгийг ажил хайгч 15-20 залуугаас бүрдүүлэн дараах багц арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 4.3.1. Өөрийгөө танин мэдэх, үнэлэх, хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэн орох, ажил хайх чадвар эзэмших, ажил хайх гэсэн үе шат бүхий сургалтад хамруулах;
 - 4.3.2. Аж ахуйн нэгж, байгууллагад танилцах аялал зохион байгуулах;
 - 4.3.3. Дундын зориулалттай байраар үйлчлэх;
 - 4.3.4. Тохирох ажилд ганцаарчилсан болон бүлгийн зохион байгуулалттайгаар зуучлах.
- 4.4. Ажил олгогчид тохирох ажилтныг, ажил хайгчид тохирох ажил зуучлах арга хэмжээг ганцаарчилсан ба бүлгийн зохион байгуулалттай хэлбэрээр хэрэгжүүлнэ.
 - 4.4.1. Дараах ажил олгогч, ажил хайгч эсвэл ажилтанд ганцаарчилсан хэлбэрээр зуучилна. Үүнд:
 - Ажлын байрны захиалгыг маягтын дагуу ирүүлсэн ажил олгогч;
 - Өндөр ур чадвартай, мэргэшсэн ажилтан хайж буй ажил олгогч;
 - Тохирох өөр ажил буюу амьдарч буй газарт ойр ажил хайж буй ажилтан;
 - Ганцаарчилсан хэлбэрээр үйлчилгээ авахаар хүсэлт гаргасан ажил олгогч, ажил хайгч.
 - 4.4.2. Бүлгийн зохион байгуулалтыг нэг буюу хэд хэдэн ажил олгогчид тодорхой бүлэг ажил хайгчдыг зуучлах төрөл бүрийн (хөдөлмөрийн яармаг цагийн ажлын өдөрлөг зохион байгуулах, ажил товлох шуурхай ярилцлага хийх, урьдчилан тохирсон аж ахуйн нэгж, байгууллагаар тойрон явж ярилцлага хийх, эрэлт ихтэй мэргэжлээр сургууль төгсөгчдийг ажилд зуучлах гэх мэт) аргаар хийнэ.
 - 4.4.3. Дараах ажил олгогч, ажил хайгч нарт бүлгийн зохион байгуулалттай хэлбэрээр зуучилна. Үүнд:
 - Бүлэг ажил хайгчдаас сонголт хийх хүсэлтэй ажил олгогч буюу хэд хэдэн ажил олгогч;
 - Тухайн үед эрэлт хэрэгцээтэй болсон мэргэжлүүдээр ажиллах хүч нэмж авах шаардлагатай байгаа ажил олгогч;
 - Улирлын болон цагийн ажилд ажилтан авах хүсэлтэй ажил олгогчид;
 - Их, дээд сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын байгууллага төгсөгчид;
 - Бүлгийн зохион байгуулалттай хэлбэрээр үйлчилгээ авч буй ажил хайгчид.
- 4.5. Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлт, үр дүнгийн тухай мэдээллээр хангах хүрээнд дараах арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ. Үүнд:
 - 4.5.1. Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгааг 2 жилд нэг удаа аргачлалын дагуу хийнэ.
 - 4.5.2. Газар хэлтсүүд орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн үр дүнгийн судалгааг сэдэвчилсэн байдлаар зах зээлийн нөхцөл байдал, ажил олгогч болон сонирхогч талуудын эрэлт хэрэгцээг үндэслэн хийнэ.

- 4.5.3. Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлт, үр дүнгийн судалгааг аймаг, нийслэл, дүүргийн судалгааны баг дангаараа эсвэл хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаа эрхэлдэг төрөлжсөн байгууллагуудтай төслийн дэмжлэгтэйгээр хамтран гүйцэтгэж болно. Судалгааг хамтран гүйцэтгэх тохиолдолд судалгаа хийх бэлтгэл хангах, өгөгдөл цуглуулах, өгөгдлийн тоо, чанарт хяналт тавих, өгөгдөл оруулах зэрэг ажлыг аймаг, нийслэл, дүүргийн судалгааны баг өөрөө гүйцэтгэнэ.
- 4.5.4. Орон нутгийн хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлт, үр дүнгийн судалгааны зардлыг орон нутгийн төсвөөс болон олон улсын хөтөлбөр, төслөөс санхүүжүүлэн гүйцэтгэнэ.

Тав. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт

- 5.1. Аж ахуй, бичил бизнес эрхлэгч иргэн болон жижиг зээл, эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдахаар төсөл өгсөн, төсөл нь шалгарсан иргэнийг хүсэлтэд нь үндэслэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулна.
- 5.2. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь аж ахуй эрхлэлтийн сургалтаар мэргэшсэн сургагч багшийн эрх бүхий ажилтантай бол тухайн ажилтнаар эсвэл зохих сургалтын байгууллагатай гэрээний үндсэн дээр зохион байгуулна.
- 5.3. Иргэн нь бизнес эхлэх, хөгжүүлэх, аж ахуй эрхлэх төлөвлөгөө, төсөл боловсруулах, бизнесийн санааг хөгжүүлж гарааны бизнесийг хөгжүүлэх, хоршоо, нөхөрлөл, бүлэг байгуулж үйл ажиллагаа эрхлэх, борлуулалтын сүлжээ, маркетингийн болон санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн чиглэлээрх сургалтын хөтөлбөрөөс сонгон аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдана.
- 5.4. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтын үргэлжлэх хугацаа ажлын 3 болон 5 хоног байх бөгөөд 3 хоногийн сургалт нь 21-ээс, 5 хоногийн сургалт нь 36-гаас доошгүй цагийн хөтөлбөртэй байна.
- 5.5. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь хөтөлбөрт хамрагдсан иргэдийн үйл ажиллагааг дэмжих, хэрэгжилтийн явцад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллах ба хяналт тавих, хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг сайжруулах зорилгоор иргэд, мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагууд, ажил олгогчдын оролцоотой туршлага солилцох уулзалт, хэлэлцүүлгийг жилд 2 удаа зохион байгуулна.

Зургаа. Залуучуудын гарааны бизнесийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 6.1. Тэргүүн туршлага, шинэ технологид суурилсан шинэлэг бизнес санааг дэмжих, гарааны компани эрхлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг аймаг, нийслэл, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсүүд дараах байдлаар 1-2 удаа зохион байгуулж, хэрэгжүүлнэ. Үүнд:
- 6.1.1. Залуучуудын гарааны бизнесийг дэмжих ажлын хэсгийг²¹ аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс тус бүрт холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулан байгуулна.

²¹Ажлын хэсгийн ажиллах нийтлэг удирдамжийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар батална.

- 6.1.2. Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар нь дүүргүүдээс шалгарсан багийн гарааны бизнесийг хөрөнгө оруулагч нарт суртчилах, танилцуулах нэгдсэн уулзалт, өдөрлөг зохион байгуулна.
- 6.1.3. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс болон сум, хорооны хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн нь гарааны бизнес эхлүүлэх хүсэлтэй залуучуудад зарлан мэдээлж, залуучуудыг²² бүртгэж, бүлэг байгуулна.
- 6.1.4. Бүртгүүлсэн залуучуудад гарааны бизнесийн боломж, сонгон шалгаруулалтын талаар мэдээлэл өгч, гарааны бизнесийн таатай орчин бүрдүүлэх талаар сургалт, дараагийн шатанд аж ахуй эрхлэлт, бизнес загвар боловсруулах сэтгэлгээний сургалт²³ зэргийн урьдчилан зохион байгуулж болно.
- 6.1.5. Гарааны бизнес санааг баяжуулах, өрсөлдүүлэх, багаар ажиллаж ирээдүйтэй санааг бизнесийн зөвлөх (ментор)-ийн туслалцаатайгаар хөгжүүлэх, шилдэг гарааны бизнесийг сонгон шалгаруулах 72 цагийн арга хэмжээг 3 өдөр (Сүүлийн 2 өдөр нь хагас, бүтэн сайн) зохион байгууллахаар сонгогдсон мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагатай байгуулсан гэрээний үндсэнд хэрэгжүүлнэ.
- 6.1.6. Шалгарсан багуудын үйл ажиллагаа тогтворжиж, бизнесийн ашгаа хүртэж эхэлтэл /3 сар орчим/ бизнесийн зөвлөх /ментор/-үүдтэй хамтарч, гэрээний үндсэн дээр зохион байгуулна.
- 6.1.7. Залуучуудад аж ахуй эрхлэлт, загвар бүтээх сэтгэлгээний сургалт, гарааны бизнес санааг баяжуулах, өрсөлдүүлэх зөвлөгөөг бүлгүүдийн хэрэгцээ, хүсэлтэд үндэслэн эрх бүхий байгууллага²⁴ын туслалцаатайгаар зохион байгуулж, холбогдох зардлыг санхүүжүүлж²⁵ болно. Шалгарсан эхний төслүүдэд 10,0 сая төгрөгийн эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр гарааны дэмжлэгийг 36 сарын хугацаатайгаар олгоно.
- 6.1.8. Шалгарсан багуудтай аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс гарааны дэмжлэг олгох тухай гэрээ байгуулж, хамтран ажиллана. Эхний жилд гарааны дэмжлэгийн эргэн төлөлт хийхгүй байж болох ба эргэн төлөлт²⁶ийн хуваарийг бүлгийн саналд үндэслэн боловсруулж, гэрээнд хавсаргана.
- 6.1.9. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг гарааны бизнес эрхлэх хүний цалин хөлсөнд болон шаардагдах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, эргэлтийн хөрөнгө гэх мэт гэрээнд заасан зориулалтаар зарцуулна.
- 6.1.10. Сонгон шалгаруулалтад эхний байранд орсон багуудыг багцлан бүлэг болгож, 5 долоо хоногийн бизнес хурдасгуурын үйлчилгээнд хамруулж шинэлэг бизнес санаагаа хэрэгжүүлэх боломжтой нь нотлогдсон багуудад эргэн төлөлттэй санхүүгийн дэмжлэг, жижиг зээлийн үйлчилгээнд хамруулах арга хэмжээ үзүүлж болно.
- 6.1.11. Залуучуудын гарааны бизнесийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах үйл ажиллагааны зардлыг шалгаруулалтын үе болон

²²15-34 насны залуучууд, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын төгсөгчид байна.

²³Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээний зардлын жишиг хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүй.

²⁴Гарааны бизнесийг дэмжих мэргэшсэн байгууллага, бизнес инкубатор болон бизнесийг дэмжих төвүүдийн жагсаалтыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар гаргана.

²⁵Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээний зардлын жишиг хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй.

²⁶Гарааны дэмжлэгийн эргэн төлөлтийг аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих санд төвлөрүүлж зохих журмын дагуу хяналт тавьж ажиллана.

бизнесийн зөвлөх /ментор/ ажиллуулах зардалд зарцуулах ба зөвлөх нь ижил төрлийн үйл ажиллагаа явуулдаг, бизнесийн үйл ажиллагаа нь тогтворжсон орон нутгийн ажил олгогч байж болно.

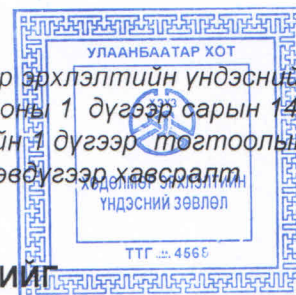
Долоо. Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн хөнгөлөлт үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах

- 7.1. Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд эргэн төлөгдөх гарааны дэмжлэг авсан залуучууд болон залуучуудын бүлгийн бараа, бүтээгдэхүүнийг борлуулахад дэмжлэг үзүүлэх, ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлж болох ба энэхүү үйл ажиллагааг Ажлын байрыг дэмжих хөтөлбөрийн 5 дугаар зүйлд заасны дагуу зохион байгуулна.
- 7.2. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь хөтөлбөрт хамрагдсан залуучуудын үйл ажиллагааг дэмжих, хэрэгжилтийн явцад мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллах ба хяналт тавих, хэрэгжүүлж буй арга хэмжээг сайжруулах зорилгоор залуучууд, мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагууд, ажил олгогчдын оролцоотой туршлага солилцох уулзалт, хэлэлцүүлгийг жилд 2 удаа зохион байгуулж болно.

Найм. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

- 8.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт
 - 8.1.1. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээнд хөдөлмөр эрхлэх чадварыг нь үнэлсэн залуучуудын тоо, нас, хүйсээр;
 - 8.1.2. Төвийн дэмжлэгтэйгээр хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөө боловсруулсан ажил хайгч залуучуудын тоо, нас, хүйсээр;
 - 8.1.3. Төвийн дэмжлэгтэйгээр хамтын ажиллагаа, сургалтад хамрагдсан ажил хайгч залуучуудын тоо, нас, хүйсээр;
 - 8.1.4. Загвар төвийн дэмжлэгтэйгээр ажилд орсон ажил хайгч залуучуудын тоо, нас, хүйсээр;
 - 8.1.5. Гарааны бизнесийг дэмжих бүлгийн гишүүдийн тоо, үйл ажиллагааны салбараар, нас, хүйсээр;
 - 8.1.6. Гарааны бизнесийг дэмжих бэлтгэгдсэн сургагч багшийн тоо, нас, хүйсээр;
 - 8.1.7. Санхүүгийн дэмжлэг авсан баг, төгсөгчдийн тоо, үйл ажиллагааны салбараар, нас, хүйсээр;
 - 8.1.8. Борлуулалтын болон түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт, сургалтад хамрагдсан баг, хүмүүсийн тоо, үйлчилгээний чиглэл тус бүрээр, нас, хүйсээр;
 - 8.1.9. Шинээр байгуулагдсан аж ахуйн нэгж, бизнесийн бүлгийн тоо, шинээр бий болсон ажлын байрны тоо.
- 8.2. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн
 - 8.2.1. Залуучуудад зориулсан хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээний чанар хүртээмж нэмэгдсэн байна;
 - 8.2.2. Залуучуудын гарааны бизнес, санхүүгийн дэмжлэгийн үр ашиг дээшилсэн байна;
 - 8.2.3. Залуучуудын аж ахуй, бизнес, хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдсэн байна.

--ooOoo--

МАЛЧДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар цөөн малтай болон малгүй иргэдийг ажлын байртай болгоход хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

2.1. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:

2.1.1. Өрхийг малжуулах;

2.1.2. Мал маллагааны арга ажиллагаа, аж ахуй эрхлэлтийн сургалт туршлага солилцох уулзалт, арга хэмжээг зохион байгуулах;

2.1.3. Гэрээт малчин өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих.

Гурав. Өрхийг малжуулах арга хэмжээг зохион байгуулах

- 3.1. Өрхийг малжуулах арга хэмжээнд хөдөлмөрийн чадвартай, 18-45 насны 2-оос доошгүй гишүүнтэй, малгүй болон бог малд шилжүүлснээр 200 хүртэл толгой мал²⁷-тай "малчин"²⁸ өрхийг хамруулна.
- 3.2. Арга хэмжээнд хамрагдах өрх нь малгүй болон 150 хүртэл толгой малтай бол 5.0 сая төгрөг, 150-200 толгой малтай бол 4.0 сая төгрөгийн мал худалдан авах арга хэмжээг аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс²⁹ зохион байгуулна.
- 3.3. Санхүүгийн дэмжлэгийг мал худалдан авч өгснөөс хойш 36 сарын дотор хуваарийн дагуу 100 хувь эргүүлэн төлнө.
- 3.4. Арга хэмжээнд хамрагдах малчин өрхийг сум, хорооны Амьжиргааг дэмжих зөвлөлийн саналыг үндэслэн аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс сонгож, гэрээ байгуулж ажиллах бөгөөд гэрээнд эргэн төлөлтийн хуваарийг иргэний хүсэлтийг үндэслэн тогтоож, гэрээнд хавсаргана. Хамрагдах малчин өрх нь төлөвлөгөө, төсөлтэй байна.
- 3.5. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь мал худалдан авч өгөх үйл ажиллагааг хуулийн дагуу нээлттэй, ил тод зохион байгуулна. Худалдан авч байгаа малын үнэ нь зах зээлийн дундаж үнээс илүүгүй байна.
- 3.6. Хэрэв малгүй болон 50 хүртэл толгой малтай малчин өрх малжуулах арга хэмжээнд хамрагдах бол мал аж ахуй эрхлэх дадлага, туршлагатай дадлагажуулагч малчинтай байна.
- 3.7. Өрх нь малжуулах арга хэмжээнд зөвхөн нэг удаа хамрагдана.

²⁷Мал тооллогын "А" дансанд бог малд шилжүүлснээр бүртгэгдсэнийг үндэслэнэ.

²⁸Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 3.1.9-д заасны дагуу "мал аж ахуй эрхэлж үндсэн орлогоо олдог иргэн"-ийг хэлнэ.

²⁹Алслагдсан 3 дүүргийг хамруулна.

- 3.8. Санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан иргэний үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор тухайн иргэн, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс болон сумын Засаг дарга нар гурвалсан гэрээ байгуулж, хэрэгжилтийг дүгнэж ажиллана.

Дөрөв. Мал аж ахуй эрхлэлтийн сургалт, туршлага солилцох уулзалт, арга хэмжээг зохион байгуулах

- 4.1. Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан өрхөд аж ахуй эрхлэлтийн³⁰ болон малын эрүүл мэнд, мал маллах арга ажиллагааны болон малын ашиг шимийг боловсруулах сургалт /мах, сүү цагаан идээ, ноос, арьс шир боловсруулах г.м/, туршлага солилцох уулзалт зохион байгуулах, малын хашаа, хороо барих, хадлан тэжээл, өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах зэрэг дэмжлэг, туслалцаа үзүүлэх бөгөөд энэхүү арга хэмжээний нийт зардал нь Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас энэхүү хөтөлбөрт хуваарилсан нийт хөрөнгийн 5 хувиас ихгүй байна.
- 4.2. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь сургалт зохион байгуулах эрх бүхий мэргэшсэн сургалтын байгууллагыг³¹ сонгож, гэрээ байгуулан ажиллана. Мөн мал маллагаа, аж ахуй эрхлэлтийн сургалтаар мэргэшсэн эрх бүхий сургагч багшаар сургалтыг зохион байгуулж болно.
- 4.3. Туршлагатай сайн малчдаас суралцах, туршлага солилцох, дэлгэрүүлэх зорилготой уулзалт, хэлэлцүүлгийн төлөвлөгөөг хуваарилагдсан төсөвт багтаан тухайн аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн зөвлөлөөр батлуулан зохион байгуулж болно.

Тав. Гэрээт малчин өрхийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 5.1. Хот, суурингаас хөдөөд шилжин суурьшиж, мал маллах хүсэлтэй өрхийг цалин хөлстэй ажилд зуучилж, 2 жилийн хугацаанд тогтвортой ажлын байраар хангаж, орлоготой болгох арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 5.2. Гэрээт малчин өрхийг ажиллуулах малчин болон гэрээт малчнаар ажиллах хүсэлтэй өрх дараах ерөнхий шаардлагыг хангасан байна.
- 5.2.1. Гэрээт малчин өрхийг ажиллуулах малчин нь бог малд шилжүүлснээр 600 болон түүнээс дээш тооны малтай³², гэрээгээр мал маллах өрхийг авч ажиллуулах хүсэлт гаргасан байна.
- 5.2.2. Гэрээт малчин өрх нь 18-59 насны хөдөлмөрийн чадвартай 2-оос доошгүй гишүүнтэй, гэр бүлээрээ хөдөөд шилжин суурьшиж, 2-оос доошгүй жил гэрээт малчнаар ажиллах нөхцөлийг зөвшөөрч хүсэлт гаргасан байна.
- 5.3. Ажил олгогч малчин нь гэрээт малчин өрхийн 2 гишүүнийг сард хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс доошгүй үндсэн цалинтай байхаар харилцан тохиролцож, цалин хөлсийг сар бүр мөнгөн хэлбэрээр олгоно.
- 5.4. Ажил олгогч малчин нь гэрээт малчин өрхийн 2 гишүүнтэй хөлсөөр ажиллах болон хөдөлмөрийн гэрээний аль нэгийг байгуулна. Гэрээнд мал маллахаас

³⁰Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтын зардлын дээд хэмжээ" -нээс хэтрүүлэхгүй байна.

³¹Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах эрх бүхий сургалтын байгууллагуудыг шалгаруулж, жагсаалт гаргана.

³²Мал тооллогын "А" дансанд бүртгэгдсэнийг үндэслэнэ.

гадна төл хүлээн авах, бойжуулах, мах, сүү, ноос, ноолуур зэрэг малын гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүн бэлтгэх, боловсруулах, хадлан тэжээл, худаг ус, отор нүүдэл зэрэг бусад дагалдах ажилд гэрээт малчин өрхийн гүйцэтгэх үүрэг, хариуцлагыг нарийвчлан тусгана.

- 5.5. Ажил олгогч малчин нь хүлээн авсан төл, бэлтгэж боловсруулсан малын гаралтай түүхий эд, мах, сүү, цагаан идээ зэргийг борлуулснаас олсон орлогоос гэрээт малчин өрхөд мөнгөн болон биет хэлбэрээр урамшуулал олгоно. Үүнийг хөлсөөр ажиллах болон хөдөлмөрийн гэрээнд тусгасан байна.
- 5.6. Ажил олгогч малчин болон гэрээт малчин өрхийн³³ нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 100 хувийг төсөлд хуваарилагдсан хөрөнгөөс нөхөн төлж хөнгөлөлт үзүүлнэ. Гэрээт малчин өрх нь хувь хүний орлогын албан татварыг өөрөө төлнө.
- 5.7. Тухайн аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар нь гэрээт малчин өрхийн 2 гишүүний эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг гэрээний хугацаанд арга хэмжээнд хуваарилсан хөрөнгөөс 100 хувь нөхөн төлнө.
- 5.8. Гэрээт малчин өрхийн гишүүд нь тухайн оршин суух газартаа түр шилжүүлэг хийлгэх болон нийгмийн даатгалын дэвтэр авах зэрэг бусад зардлыг өөрөө хариуцна.
- 5.9. Байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас мал зүй бусаар хорогдох болон бусад эрсдэлээс учирсан хохирлыг гэрээт малчин хариуцахгүй, бусад шалтгаанаар мал хорогдсон, алдагдсан зэрэг тохиолдолд хүлээх хариуцлагыг 2 тал харилцан тохирч гэрээнд тусгана.
- 5.10. Ажил олгогч малчин нь гэрээт малчин өрхийн сургуулийн насны хүүхдийг сургууль завсардуулахгүй байх, бага насны хүүхдээ харж хандах нөхцлийг бүрдүүлэх ба тухайн сумын Засаг дарга, холбогдох байгууллага нь хүүхдийг сургуулийн дотуур байраар хангана.
- 5.11. Арга хэмжээнд зарцуулагдах хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, гэрээний талууд хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, бичиг баримт хуурамчаар үйлдсэн болон бусад зөрчил, дутагдал гаргасан нь холбогдох байгууллагуудаас хийсэн хяналт шалгалтаар тогтоогдвол олгосон санхүүжилтийг буцаан төлүүлж, буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.
- 5.12. Арга хэмжээнд хамрагдах малчин өрхөд дараах дэмжлэг, сургалтийг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 5.12.1. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар нь гэрээт малчин өрхийн орон нутаг руу нүүх зардлыг суурьших аймаг, сумын замын урт /км/-аас хамааруулан тооцож, 50-200 км-т 150,0 мянган төгрөг, 201-350 км-т 350,0 мянган төгрөг, 351-500 км-т 500,0 мянган төгрөгийн дэмжлэгийг нэг удаа олгоно³⁴.
 - 5.12.2. Гэрээт малчин өрхийн хэрэгцээний уналга, эдэлгээний малыг малчин ажил олгогч хариуцна.
 - 5.12.3. Хөтөлбөрийн 4.1-т заасан мал маллагааны болон сүү, цагаан идээ боловсруулах сургалтад өөрийнх нь хүсэлтээр хамруулна.
 - 5.12.3. Гэрээний зүйл, заалтыг амжилттай хэрэгжүүлсэн ажил олгогч малчин болон гэрээт малчин гэр бүлийн туршлагыг дараагийн төсөл хэрэгжүүлэх газруудад загвар болгон судлуулах, тэднийг ижил төстэй

³³Гэрээ байгуулсан 2 гишүүнд хамаарна.

³⁴ нэхүү зардлаас хэтэрсэн тохиолдолд ажил олгогч малчин бусад нэмэлт зардлыг хариуцна.

төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэгчдийн уулзалт, сургалт, зөвлөгөөнд оролцуулах, арга туршлагыг хэвлэн нийтлэх, түгээх ажлыг зохион байгуулна.

Тав. Шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

5.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт

- 5.1.1. Малжуулах арга хэмжээнд хамрагдсан малчин өрх, өрхийн гишүүд, олгосон малын тоо, төрлөөр, арга хэмжээнд хамрагдсанаас хойш 24 сарын дараах малын тоо, орлогын дүнгээр;
- 5.1.2. Шавь сургалтад хамрагдсан малчин өрх, өрхийн гишүүдийн тоо, хүйсээр, шавь сургалт хийсэн дадлагажуулагч малчны тоо;
- 5.1.3. Мал аж ахуй эрхлэлтийн болон мал маллах арга ажиллагааны сургалтад хамрагдсан малчин өрх, өрхийн гишүүдийн тоо, хүйсээр;
- 5.1.4. Туршлага солилцох уулзалт, хэлэлцүүлэгт хамрагдсан малчин өрхийн тоо, гишүүдийн тоо;
- 5.1.5. Гэрээт малчин өрх болон малчин ажил олгогчийн тоо, маллуулсан малын төрөл, зарцуулсан хөрөнгө.

5.2. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн

- 5.2.1. Малжуулах арга хэмжээнд залуу малчид хамрагдаж, амьжиргаа нь дээшилсэн байна.
- 5.2.2. Туршлага солилцох уулзалт болон сургалтуудыг зохион байгуулснаар ахмад, туршлагатай малчдаас суралцаж, мал маллах арга ажиллагааны чадвар, мэдлэг, дээшилсэн байна.
- 5.2.3. Гэрээт малчин өрх нь хот, аймаг, сумаас хөдөөд шилжин суурьшиж, тогтвортой ажлын байраар хангагдаж, тогтмол орлоготой болсон байна.
- 5.2.4. Төсөлд хамрагдсан өрхийн гишүүд малчдын туршлагаас суралцаж, мал маллах арга ажиллагааны чадвар, мэдлэг нь дээшилсэн байна.

--ooOoo--

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭНИЙ АЖЛЫН БАЙРЫГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг хөдөлмөрт бэлтгэх, дэмжлэгтэйгээр ажилд зуучлах, тэдний аж ахуй эрхлэлт болон хөдөлмөр эрхлэх ур чадвар олгох сургалтад хамруулах, урамшуулал, санхүүгийн дэмжлэг, хөдөлмөр эрхлэлтийн тусгай үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамруулж дэмжлэг үзүүлэх замаар хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд зориулсан байнгын ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, тэдний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- 2.1. Хөтөлбөрт доорх иргэдийг хамруулна. Үүнд:
 - 2.1.1. “Бие махбодь, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн байнгын согог нь орчны бусад саадтай нийлсний улмаас бусдын адил нийгмийн амьдралд бүрэн дүүрэн, үр дүнтэй оролцох чадвар нь хязгаарлагдсан³⁵”, эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссын хүчин төгөлдөр шийдвэртэй, бичгээр хандсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн;
 - 2.1.2. Байнгын асаргаанд байдаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдээ асарч буй эцэг эх;
 - 2.1.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажлын байраар хангаж буй ажил олгогч.
- 2.2. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 2.2.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний аж ахуй, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих;
 - 2.2.2. Ажил олгогчийг дэмжих.

Гурав. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 3.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг дэмжих дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 3.1.1. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээ зохион байгуулах;
 - 3.1.2. Дэмжлэгтэйгээр ажилд зуучлах үйлчилгээ үзүүлэх;
 - 3.1.3. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг олгох;
 - 3.1.4. Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх;
 - 3.1.5. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах;
 - 3.1.6. Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах.
- 3.2. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээг зохион байгуулах
 - 3.2.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, ажил олоход хүндрэлтэй иргэн, сургууль завсардсан, хөдөлмөрийн насанд хүрсэн хүүхдэд сэтгэл зүй, хувь хүний төлөвшил, нийгэм, хамт олны дунд биеэ авч явах тухай сургалт, хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллээр хангах, ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, хүнтэй харилцах, өөрийгөө ойлгуулах чадвар эзэмшүүлэх, хөдөлмөрийн харилцааны анхан шатны зөвлөгөө өгөх, хөдөлмөрийн дэг журам, аюулгүй ажиллагааны мэдлэг олгоно.

³⁵ Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1.

- 3.2.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ганцаарчилсан болон бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамруулна. Үргэлжлэх хугацаа нь хөгжлийн бэрхшээлийн төрлөөс шалтгаалан ажлын 5-10 хоног хүртэл байна.
- 3.2.3. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн жилд нэг удаа хамрагдана.
- 3.2.4. Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээг эрх бүхий³⁶ хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлж болно.
- 3.2.5. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамруулсны дараа ажилд зуучлах үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 3.3. Дэмжлэгтэйгээр ажилд зуучлах үйлчилгээ үзүүлэх
- 3.3.1. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний онцлогт нийцүүлэн, ажил олгогчийн эрэлт хэрэгцээнд үндэслэн ажилд зуучлах үйлчилгээг ганцаарчилсан болон хэсэг, бүлгээр зохион байгуулна.
- 3.3.2. Шаардлагатай тохиолдолд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хүсэлтийг харгалзан хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамруулах, ажлын ярилцлагад ороход туслах, ажлын байр, ажил олгогчтой танилцуулах зорилгоор хөтөч, дохионы хэлмэрч ажиллуулж болох бөгөөд хөтөч³⁷, дохионы хэлмэрч³⁸ нь сургалтад хамрагдсан байна.
- 3.3.3. Хөтөч, дохионы хэлмэрч, чиглүүлэгч болон орон зайн чиг баримжааны сургагч багшийг бэлтгэх сургалтыг нийслэлд Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар, орон нутагт Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж, зардлын жишиг хэмжээ³⁹нд нийцүүлэн зохион байгуулна.
- 3.3.4. Дэмжлэгтэйгээр ажилд зуучлах, хөтөч, дохионы хэлмэрч, чиглүүлэгчийн үйлчилгээг тухайн орон нутгийн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төрийн бус байгууллагаар гэрээгээр гүйцэтгүүлж болно.
- 3.4. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг зохион байгуулах
- 3.4.1. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг олон нийтэд 3 долоо хоногоос доошгүй хугацааны өмнөөс тухайн нутаг дэвсгэрийн иргэд, олон нийтэд зар мэдээлэл, сурталчилгаа хийнэ.
- 3.4.2. Энэхүү арга хэмжээг жил бүрийн эхний болон гуравдугаар улиралд тус тус багтаан аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс зохион байгуулна.
- 3.4.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, байнгын асаргаанд байдаг хүүхдээ асарч буй эцэг, эх нь хувиараа болон бүлэг, нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр өрхийн үйлдвэрлэл, аж ахуй, бичил бизнес, газар тариалан, фермерийн аж ахуй эрхлэх төслөө Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст хүргүүлнэ.

³⁶Тухайн салбар, мэргэжлээр сургалт явуулахаар бүртгэгдсэн эрх бүхий мэргэшсэн байгууллага

³⁷"Хөтөч" гэж хараагүй хүн тухайн орчинд зөв чиг баримжаатай, саадгүй, аюулгүй зорчиход нь туслах хүнийг,

³⁸"Дохионы хэлний хэлмэрч, орчуулагч" гэж сонсгол, хэл ярианы бэрхшээлтэй хүний дохионы хэлийг хэлмэрчилдэг хүнийг хэлнэ.

³⁹Сургалтын зардлын жишиг хэмжээг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд батална.

- 3.4.4. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах хүсэлт гаргасан иргэдийг бүртгэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулсны дараа төслүүдийг хүлээн авна.
- 3.4.5. Төсөл шалгаруулах үе шат бүрийг ил тод, нээлттэй оролцоог хангаж зохион байгуулна. Эхний шатанд төслийн баримт бичгийн бүрдэл, тавигдах шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангаж буй эсэхэд ажлын хэсэг үнэлгээ өгнө. Шаардлага хангасан төслүүдийг төслийн санал ирүүлсэн иргэдийн үнэлгээг харгалзан сонгон шалгаруулна.
- 3.4.6. Санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах төслийн урьдчилсан үнэлгээ хийх, сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийг 5-аас доошгүй хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулах бөгөөд тэдгээрийн 30-аас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах, хөгжлийг дэмжих чиглэлээр тухайн орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын төлөөлөл байна.
- 3.4.7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний ажлын байрыг дэмжих төслийн санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээ 5.0 хүртэл сая төгрөг байх ба дэмжлэгийг 4 хүртэл жилийн хугацаанд 100 хувь эргэн төлнө. Иргэний саналыг үндэслэн эргэн төлөлтийн хуваарийг гэрээнд хавсарган баталгаалжуулна.
- 3.4.8. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь төслийн сонгон шалгаруулалтын дүн, шийдвэрийг олон нийтэд нээлттэй, ил тод мэдээлэх бөгөөд сонгон шалгаруулалттай холбоотой гарсан маргааныг хууль, тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлнэ.
- 3.5. Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах
- 3.5.1. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс бичил бизнес эрхлэгч хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хүсэлтэд үндэслэн боловсруулсан бараа, бүтээгдэхүүнийг борлуулахад дэмжлэг үзүүлэх болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд хамруулах арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 3.5.2. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ажлын байр түрээслэн 6 сараас дээш хугацаагаар тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхэлсэн хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг, мөн нийт гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн байдаг нөхөрлөл, хоршоо, бизнес инкубатор төвийн бойжигчийг хамруулна.
- 3.5.3. Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь холбогдох баримт бичиг, түрээсийн гэрээг үндэслэн нөхцөл байдлыг газар дээр нь тодорхойлсны үндсэн дээр ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг⁴⁰ нөхөн олгоно. Түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг нөхөн олгохдоо тухайн төлбөрийг төлсөн баримтыг үндэслэнэ.
- 3.5.4. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд хамрагдсан иргэн, нөхөрлөл, хоршоо, бизнес инкубаторын бойжигч нь 24 сарын хугацаанд энэхүү хөнгөлөлтөд дахин хамрагдахгүй.
- 3.5.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг сурталчлах, борлуулахад дэмжлэг үзүүлэх үзэсгэлэн, яармагийг

⁴⁰Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх нэг сарын зардлын дээд хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүй байна.

Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс зохион байгуулах бөгөөд шаардлагатай бол хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах, хөгжлийг дэмжих чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагаар гэрээлэн гүйцэтгүүлж болно.

3.6. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах

3.6.1. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад энэхүү хөтөлбөрийн 3.4-т заасан санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан болон бичил бизнес эрхэлдэг, цаашид эрхлэх хүсэл сонирхолтой хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, байнгын асаргаанд байдаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эцэг, эх, асран хамгаалагчийг хүсэлтийн дагуу хамруулна.

3.6.2. Эрх бүхий мэргэшсэн, боломжит тохируулгатай сургалтын орчин бүрдсэн мэргэжлийн эрх бүхий байгууллага⁴¹, иргэнтэй гэрээ байгуулан 3-5 хоногийн хугацаанд зохион байгуулна.

3.7. Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах

3.7.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтыг мэргэжлийн ур чадвар, чадамжийг 1-10 сарын хугацаанд багтаан эрх бүхий мэргэшсэн, боломжит тохируулгатай сургалтын орчин бүрдсэн мэргэжлийн байгууллага, иргэнтэй гэрээлэн гүйцэтгүүлэх бөгөөд уг сургалт нь модуль хэлбэртэй тусгайлсан сургалтын хөтөлбөрт суурилсан байна.

3.7.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд зориулсан хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтыг мэргэжлийн чадамж эзэмшүүлэх, үйлдвэрлэл дээрх ажлын байрны зэрэг тухайн хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний онцлогт тохирсон төрөл хэлбэрийг сонгон зохион байгуулна. Энэхүү арга хэмжээний хүрээнд хөтөч, дохионы хэлмэрчийг бэлтгэх, хараагүй хүмүүсийн орон зайн чиг баримжаа олгох сургалт болон хөгжлийн бэрхшээлийн бусад төрөл хэлбэрийн онцлогт тохирсон нэмэлт сургалтыг хийж болно.

3.7.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний онцлогт нийцүүлэн мэргэжлийн ур чадварын тусгайлсан сургалтыг Улаанбаатар хотод Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар, аймаг болон алслагдсан 3 дүүрэгт Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд мэргэжлийн сургалт зохион байгуулах дадлага, туршлага бүхий сургалтын байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр зохион байгуулна.

3.7.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтад ногдох зардлын жишгийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд тогтооно.

3.7.5. Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтад хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд “Мэргэжлийн сургалтын чадамж, мэргэжил эзэмшсэн төгсөгч, иргэдийн мэргэшлийн түвшинг үнэлэх, баталгаажуулах журам”-ын дагуу ур чадварын шалгалтыг Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын үнэлгээний төв зохих журмын дагуу зохион байгуулж, “Чадамжийн гэрчилгээ” олгоно.

⁴¹Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь аж ахуй эрхлэлтийн сургалтыг зохион байгуулах мэргэшсэн байгууллагуудын нэгдсэн жагсаалт гаргана.

Дөрөв. Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 4.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажлын байраар хангасан ажил олгогчийг дэмжих дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Үүнд:
 - 7.1.1. Урамшуулал олгох;
 - 7.1.2. Санхүүгийн дэмжлэг олгох.
- 4.2. Урамшуулал олгох арга хэмжээг зохион байгуулах
 - 4.2.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг тусгайлсан байнгын ажлын байраар хангасан дор дурдсан нөхцөл, шаардлагыг хангасан ажил олгогчид⁴² хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 12 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний урамшууллыг нэг удаа олгоно. Үүнд:

А. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтад зааснаас цөөн буюу 25 хүртэл ажилтантай ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажилд авч, 12 сараас доошгүй хугацаагаар ажлын байраар хангасан бол байнгын ажлын байраар хангасан хүний тоогоор;

Б. 25 болон түүнээс дээш тооны ажилтантай ажил олгогч Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 111 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтаар тогтоосон хувиас давсан хэмжээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажилд авч, 12 сараас доошгүй хугацаагаар ажлын байраар хангасан бол хуулиар тогтоосон хувиас давсан байнгын ажлын байраар хангасан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоогоор тус тус урамшууллыг олгоно.
 - 4.2.2. Ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй, ажилгүй иргэнийг ажлын байраар хангах тухайгаа тухайн иргэний харъяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст мэдэгдэн гэрээг байгуулж, холбогдох урамшууллыг авна.
- 4.3. Санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг зохион байгуулах
 - 4.3.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний онцлогт нийцүүлсэн байнгын ажлын байр бий болгох зорилгоор боловсруулсан аж ахуйн нэгжийн төслийг зохих журмын дагуу шалгаруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нэг ажлын байранд 5 сая хүртэл төгрөгөөр тооцон, 50 хүртэл сая төгрөгийг 100 хувь эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй олгоно.
 - 4.3.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрхийг хангах, ажлын байр, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих зорилго бүхий үйл ажиллагаа эрхэлдэг, ашгийн бус төрийн бус байгууллагын ажлын байр бий болгох төслийг зохих журмын дагуу шалгаруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нэг ажлын байранд 5 хүртэлх сая төгрөгөөр тооцон 30 хүртэл сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг олгоно.
 - 4.3.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах орон тооны бус дэд зөвлөл нь аж ахуйн нэгж болон төрийн бус байгууллагын тухайн жилд хэрэгжүүлэх төслүүдийг шалгаруулах ажлын хэсэг, тэргүүлэх чиглэл, төсөлд тавигдах шаардлага, шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлно.

⁴²Ажил олгогч гэж эдийн засгийн үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэрийг бие даан гаргаж, үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнээсээ олсон ашиг буюу ашиг олох боломжоос шууд хамаарах бизнестээ урт хугацаагаар нэг буюу түүнээс дээш ажилтныг хөдөлмөрийн болон бусад гэрээ, тохиролцооны үндсэн дээр авч ажиллуулж буй эзэн, байгууллагын удирдлагыг хамруулна.

Энэхүү арга хэмжээнд Хараагүй хүмүүсийн хөдөлмөр, сургалтын үйлдвэр болон төсвөөс санхүүждэггүй төрийн өмчит үйлдвэрийн газраас бусад төсвийн байгууллага, ажил олгогч малчин, төрийн бус байгууллага хамаарахгүй.

Мөн энэхүү арга хэмжээнд зарцуулах хөрөнгийг хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд ногдох хувийг тогтооно.

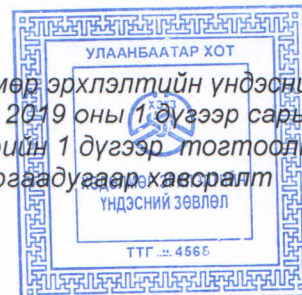
- 4.3.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар нь санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу сонгон шалгаруулалтыг жилд 1-2 удаа зохион байгуулна.
- 4.3.5. Төсөл сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороонд төрийн бус байгууллагуудын төлөөллийг "Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах орон тооны бус дэд зөвлөл"-ийн санал болгосноор оролцуулна.
- 4.4. Урамшуулал болон санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдаж буй ажил олгогч, иргэнд хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бусад дэмжлэг, урамшууллыг давхардуулж олгохгүй⁴³.

Тав. Шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

- 5.1. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт
 - 5.1.1. Хөдөлмөрт бэлтгэх үйлчилгээнд хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо хүйсээр, байгууллагын тоо, сургалтын төрлөөр;
 - 5.1.2. Дэмжлэгтэйгээр ажилд зуучлах үйлчилгээнд хамрагдсан хүний тоо, ажилд зуучлагдсан хүний тоо хүйсээр, ажил олгогчийн өмчийн хэлбэрээр, хөтөч ашигласан хүний тоо, хүйсээр, хөтөч, дохионы хэлмэрчээр ажилласан хүний тоо, хүйсээр, давтамж цагаар;
 - 5.1.3. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт, Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтад хамрагдсан хүний тоо, хүйсээр, сургалтын төрлөөр, мэргэжлээр;
 - 5.1.4. Иргэн болон бүлэг нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр өрхийн үйлдвэрлэл, аж ахуй эрхлэх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан төсөл, хамрагдсан хүний тоо, үүнээс хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо, хүйсээр, салбараар;
 - 5.1.5. Ажлын байрны түрээсийн хөнгөлөлт, үзэсгэлэн, яармагт хамрагдсан бүлэг, нөхөрлөл, хоршоо, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тоо;
 - 5.1.6. Санхүүгийн дэмжлэг, урамшуулалд хамрагдсан аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага, шинээр бий болгосон тохируулгатай ажлын байрны тоо, байнгын ажлын байраар хангагдсан хүний тоо мэргэжлээр, салбараар.
- 5.2. Хөтөлбөрийн үр дүн
 - 5.2.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ажлын байр нэмэгдсэн байна;
 - 5.2.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн аж ахуй, хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдсэн байна;
 - 5.2.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эцэг, эхийн аж ахуй эрхлэлт, өрхийн орлого өссөн байна.

--ooOoo--

⁴³ Санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсанаас хойш 2 жилийн дотор хамрагдахгүй.

АХМАД МЭРГЭЖИЛТНИЙ ЗӨВЛӨХ ҮЙЛЧИЛГЭЭГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Зорилго

Ахмад мэргэжилтнүүдийн хүсэлтэд үндэслэн ажил, хөдөлмөрт оролцох оролцоог нэмэгдүүлж, мэдээллийн сан үүсгэн, тэдний мэдлэг, ажлын туршлагыг өвлүүлэх, зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлэх, өсвөр хойч, залуу үеийнхэнд хөдөлмөрийн дадал олгох чиглэлээр ажиллуулж, орлогын дэмжлэг үзүүлэхэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хоёр. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээ

- 2.1. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст хүсэлт гарган мэдээллийн санд бүртгүүлсэн тэтгэвэрийн насны ахмад мэргэжилтнүүд;
- 2.2. Ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллага, холбоод.

Гурав. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

- 3.1. Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах⁴⁴;
- 3.2. Ахмадын төрийн бус байгууллагуудаар зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах;
- 3.3. Аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд нь зориулан эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг олгох.

Дөрөв. Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах

- 4.1. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээний төслийн тавигдах шаардлагыг холбогдох мэдээллийн хамт нийтэд ил тод зарлан мэдээлж, зохион байгуулах ба аймаг, нийслэл, дүүргүүд тус бүрт 15 хүртэлх төслийг сонгон шалгаруулна.
- 4.2. Ахмад мэргэжилтний зөвлөн туслах үйл ажиллагаа шаардлагатай байгаа боловсрол, эрүүл мэнд, хөдөө аж ахуй болон төрийн захиргааны салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд /эрэлт хэрэгцээгээ ирүүлэхийг хүссэн урилга, мэдээлэл хүргүүлсэн байх/ зөвлөх үйлчилгээ авах хэрэгцээ, шаардлага, ажлын цар хүрээг тодорхойлсон төслийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст ирүүлнэ.
- 4.3. Төсөлд хамрагдан ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж буй ахмадад Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан зардлын жишиг

⁴⁴Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь "Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээнд хамрагдах зөвлөхүүдийн мэдээллийн нэгдсэн сан"-г үүсгэж, хяналт тавьж ажиллана.

хэмжээгээр⁴⁵ ажилласан цагийн урамшууллыг тооцож, төсөлд хамрагдсан байгууллагын ирүүлсэн тайлан, ажлын цагийн бүртгэлд үндэслэн урамшууллыг ахмад мэргэжилтэнд шууд олгох ба нийтийг хамарсан ажил зохион байгуулах журмын дагуу нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөхгүй.

- 4.4. Зөвлөх мэргэжилтний төслийн хүрээнд олгох урамшууллыг тооцохдоо нэг жил хүртэлх хугацаанд ажлын 30 өдөр буюу нийт 240 цагаас хэтрэхгүй байхыг төсөл, холбогдох гэрээнд тусган ажиллана.
- 4.5. Тухайн төсөлд хамрагдаж буй ахмад мэргэжилтэн өөрийн эзэмшсэн ур чадвар, туршлагад үндэслэн хөтөлбөрийн 4.2-т заасан салбаруудаас давхардуулахгүй сонгож зөвлөх үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 4.6. Төсөл хэрэгжүүлэгч ахмад мэргэжилтэнд аймаг, сум орон нутгийн захиргаа, бусад байгууллагаас үйл ажиллагаа явуулах байр, техник хэрэгсэл, ажиллах нөхцөл, шаардагдах материал түүхий эд, санхүүгийн болон дэмжлэг үзүүлэх ба гүйцэтгэж буй ажил, үүрэгтэй нь уялдуулан нэмэлт цалин хөлсийг зохих хууль тогтоомжийн дагуу олгож болно.

Тав. Ахмадын төрийн бус байгууллагаар зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах

- 5.1. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь бүтээн байгуулалт болон бусад салбарын аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх ахмадын багийг улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа эрхэлдэг ахмадын эрх ашгийг хамгаалсан холбоодтой хамтран ажиллах гэрээний үндсэн дээр зохион байгуулна.
- 5.2. Зөвлөх үйлчилгээний төслийг хэрэгжүүлэх ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах холбоо нь тухайн зөвлөх үйлчилгээний чиглэлээр мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө, зөвлөмж үзүүлэх мэргэжлийн өндөр ур чадвартай баг, бүрэлдэхүүнтэй байна.
- 5.3. Ахмад мэргэжилтний багийн зөвлөх үйлчилгээний төсөл хэрэгжүүлэх ахмадын төрийн бус байгууллага нь төсөлд хамрагдах хүний тоо, зөвлөгөө мэдээлэл өгч ажиллах төр хувийн хэвшлийн байгууллагын хүсэлт, ажиллах байршил, гүйцэтгэх ажлын төлөвлөгөө, төслийн холбогдох баримт бичгийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт ирүүлнэ.
- 5.4. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь зөвлөх үйлчилгээний захиалгад үндэслэн ирүүлсэн төслийг сонгон шалгаруулж, төсөлд хамрагдах ахмад мэргэшсэн зөвлөх мэргэжилтнүүдийг “Ахмад мэргэшсэн зөвлөхүүдийн нэгдсэн мэдээллийн сан”-д бүртгэнэ. Төслийн зориулалтаар хуваарилагдсан хөрөнгө, түүний зарцуулалт олон нийтэд ил тод, нээлттэй байна.
- 5.5. Төслийн үйл ажиллагаа эхлэхэд санхүүжилтийн 70 хувийг, төслийн явц, үр дүнг үндэслэн үлдэгдэл 30 хувийг санхүүжүүлнэ.
- 5.6. Төслийн үйл ажиллагаанд ахмадын баг, бүлгийг ажиллуулах ажил олгогч, төрийн захиргаа үйлчилгээний байгууллага нь ажиллах нөхцөл, байр, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг хангах болон ажлын нэмэгдэл хөлс, цалинг олгож болно.
- 5.7. Энэхүү арга хэмжээнд хамрагдаж буй ахмад мэргэжилтнүүд нь аймаг, орон нутагт хэрэгжүүлэх ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээний төсөлд давхардан хамрагдахгүй.

⁴⁵Нийтийг хамарсан ажлын цагийн хөлс болон журмын дагуу тооцож олгоно.

Зургаа. Аж ахуй, өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд нь зориулан эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг олгох

- 6.1. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь ахмадуудын төслийн тавигдах шаардлагыг холбогдох мэдээллийн хамт нийтэд ил тод зарлан мэдээлж, 2 дугаар улиралд багтаан зохион байгуулах ба аймаг, нийслэл, дүүргүүд тус бүрт 10 хүртэлх төслийг сонгон шалгаруулна.
- 6.2. Ахмад нь аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх зорилгоор боловсруулсан төслөө харъяа аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст ирүүлэх ба төсөлд олгох эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг⁴⁶ нь 3.0 сая хүртэл төгрөг байна.
- 6.3. Санхүүгийн дэмжлэг нь 24 сарын дотор 100 хувь эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй байх бөгөөд эргэн төлөлтийн хуваарийг иргэний саналыг үндэслэн тогтоож, холбогдох гэрээнд тусгана.

Долоо. Төслийн шалгуур үзүүлэлт, хүрэх үр дүн

- 7.1. Хөтөлбөрийн үр дүнг дараах шалгуур үзүүлэлтээр тооцно. Үүнд:
 - 7.1.1. Төсөл, зөвлөх үйлчилгээнд хамрагдсан ахмад мэргэжилтнүүдийн тоо, нас, хүйс, салбар, мэргэжлээр;
 - 7.1.2. Бүтээн байгуулалтад ажилласан ахмад мэргэжилтний зөвлөх багийн тоо, салбар, мэргэжлээр;
 - 7.1.3. Зөвлөх үйлчилгээнд хамрагдсан ахмад настны төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо, салбар, мэргэжлээр;
 - 7.1.4. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан хүний тоо.
- 7.2. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн
 - 7.2.1. Ахмад мэргэжилтэн нь ажлын байраар хангагдаж, орлого нэмэгдсэн байна.
 - 7.2.2. Ахмад мэргэжилтний мэдээллийн сан бий болсон байна.
 - 7.2.3. Ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдсэн байна.

--ooOoo--

⁴⁶Ахмад нь эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт нэг удаа хамрагдана.